

Нотатки з блокнота методиста
(з досвіду роботи науково-методичного відділу
Наукової бібліотеки Вінницького національного медичного
університету ім. М. І. Пирогова)

*Ярослава Бондарчук, завідувачка науково-методичного відділу
Наукової бібліотеки Вінницького національного медичного
університету ім. М. І. Пирогова*

У статті розглянуто важливість методичної діяльності в напрямі створення умов для реалізації професійних потреб бібліотечних фахівців, підвищення їх компетенцій в часи стрімкого технічного розвитку, впровадження інновацій та викликів сьогодення. Представлено роздуми над пошуком актуальних та цікавих ідей для організації ефективної методичної діяльності, описано практичні результати роботи науково-методичного відділу Наукової бібліотеки Вінницького національного медичного університету ім. М. І. Пирогова.

Методист в бібліотеці – це стан душі особистості, яка за фахом – бібліотекар. Здавалося б чому у цього працівника все, переважно, залежить від стану його глибинних матерій, а не від набутого досвіду, наявності спеціальної освіти, стажу роботи на посаді. Чітке тлумачення терміна «методист» дає розуміння, що це – фахівець з методики. Своєю чергою, «методика» має ще чіткіше пояснення та становить собою сукупність методів для навчання та діяльності. Сухе та конкретне тлумачення дефініцій, а також роздуми над тим, як здійснюється пошук методів для впровадження сучасної та інноваційної діяльності відкривають істину, в якій, перед усім, методистами народжуються, а не стають.

На практиці методиста досить легко розпізнати. Практично завжди це людина, яка безжально знищує свої блокноти конспектами, це особистість з довічним студентським квитком, стану душі якої має вистачати на постійне навчання та вдосконалення, це фахівець, який за сумісництвом учитель та любить не лише навчати, а й отримує величезне задоволення від того, як змінюються навички колег після навчання. Ще ви впізнаєте у собі методиста якщо: вмієте мотивувати себе та мотивуєте інших; маєте навички, а інколи й бажання до написання текстів; вас цікавлять тренди сучасного суспільства; прагнете дослідити суть питання до кінця; не зупиняєтесь перед страхом щось самостійно полагодити з допомогою гуглу; ваш «внутрішній Ейнштейн» та дослідницький характер знає, що будь-чого можна навчитись з допомогою уроків на ютубі; бували випадки, що прокидались уночі для того, щоб записати цікаву ідею; ви системні та здатні висидіти конференцію та семінар протягом дня.

Коли ж чимось із цього списку бібліотекаря опанувати важко, за нього це зробить людина на посаді методиста, місія якого полягає в отриманні та систематизації знань, їх легкій та зрозумілій передачі в процесі навчання.

Здавалося б для чого потрібна посада методиста, і без нього бібліотекарі працюють з певним багажем навичок та методик, які використовують у своїй

роботі. Проте, життя невпинно рухається вперед і у цьому русі з'являються нові рішення та технічні можливості. Тому, призначення методиста полягає у тому, щоб відкрити перед працівником більш широкий погляд на його можливості, підбити колег на пригоду та залучити до експерименту, слухачів чергового методичного заходу надихнути на свій власний творчий шедевр.

Звісно, у кожного методиста є власний простір натхнення для пошуку нових ідей. Народженню чогось нового передують дослідження актуальних тенденцій в напрямі інновацій, маркетингу, комунікації в соціальних мережах та ін. І для того, щоб бути у «темі», не обов'язково мати спеціальну освіту у різних напрямках, достатньо доступу до Інтернету, заварену запашну каву та уміння правильно сформулювати пошуковий запит.

Бажаєте, щоб сторінка вашої бібліотеки у мережі «Інстаграм» була цікавою для ваших підписників – дізнайтесь, чи відповідає вона сучасним тенденціям. Для цього в пошукову стрічку вводимо запит, опрацьовуємо та систематизуємо отриману інформацію. З джерел дізнаємось, що популярними будуть чорно-білі фото, світлини без обробки, ведення свого профілю в одному стилі, мінімалізм, фото у русі та з використанням логотипів, написи на зображеннях та, що незвично для інстаграму, – довгі тексти, головне, доцільно приділити увагу форматуванню, адже суцільне текстове полотно важко читати. Важливо, що до кожної тенденції розміщено зображення, яке слугує чудовим наочним прикладом. Тож можна запланувати власний захід і на основі прикладів, якими поділились професіонали, провести навчання за темою створення візуального контенту для інстаграму, створивши власний контент, що буде відповідати тенденціям сучасності.

Багато чого цікавого можна дізнатись із соціальної мережі «Фейсбук», достатньо спостерігати за діяльністю різних креативних просторів, коворкінгів. Особливо актуально це для бібліотек, які співпрацюють з молоддю, адже в цих просторах збираються молоді та креативні. За темами різних дискурс-клубів отримуємо розуміння тих питань, які їх цікавлять. Для прикладу, у м. Вінниця активно діє Вінницький обласний молодіжний центр «Квадрат», на сторінці якого у фейсбуку анонсується низка цікавих заходів, учасником яких у період карантину можна стати не виходячи із дому. Організація проводить цікаві воркшопи, марафон здоров'я Health Talk, на якому відомі професіонали з галузі гінекології, педіатрії, імунології, гештальт-терапії, спорту обговорювали різні теми збереження людського здоров'я. Також відбуваються літературники, актуальні тренінги, квартирники та ін. Участь у подібних заходах може стати початком цікавої співпраці, можливістю дізнатися щось нове та актуальне, розширити власне бачення організації заходів та формату подачі інформації.

Актуальною залишається діяльність із моніторингу різних заходів та тенденцій у сфері бізнесу. Сучасні бібліотеки стали на шлях трансформації, використовуючи принципи підприємницької діяльності. Відкритість, клієнтоорієнтованість, партнерство, інноваційність, відповідальність стали тими факторами, які якісно впливають на розвиток бібліотек. Бізнес-сфера витрачає значні кошти на розвиток HR-менеджменту, питань розвитку Soft Skills навичок, принципу Human-to-Human, тимбилдингу, маркетингу, брендингу та ін. Таким чином, діяльність успішних бізнес-організацій може слугувати прикладом вдалої управлінської та ефективної командної роботи,

злагодженої комунікації, успішного просування власних послуг та продуктів, плідної співпраці, залучення нових користувачів.

Стрімкий, всеосяжний розвиток інтернет-технологій впливає на розвиток усіх галузей діяльності. Бізнес, освіта, культура з кожним днем отримує все більше нових можливостей для власного розвитку. Бібліотеки також займають лідерські позиції в напрямі опанування та використання технічних новинок. Питання вебресурсів, кібербезпеки, робототехніки, цифрової грамотності, маркетингу, вебдизайну, створення сучасних інформаційних продуктів обговорюються на різних професійних семінарах та конференціях.

Колектив наукової бібліотеки Вінницького національного медичного університету (НБ ВНМУ) ім. М. І. Пирогова чітко розуміє, що майбутнє починається сьогодні і потребує змін та інновацій. З цією метою працівники долучаються до різних заходів, які проводяться фаховими та іншими організаціями, здійснюють моніторинг сучасних тенденцій у різних галузях, створюють різноманітні інформаційні продукти та впроваджують нові форми роботи.

Зокрема, на основі дослідження тенденцій в галузі освіти та бізнесу, аналізу діяльності бібліотек та популярних медіаорганізацій (телебачення, радіо, періодичні видання) було упорядковано видання «Вебкомунікація та бібліотека: технології успішної взаємодії» (<https://bit.ly/3dQUX0E>). На сторінках методичних рекомендацій представлено підбірку вебінструментів та онлайн-платформ для створення різного виду бібліотечних продуктів. Крім опису ресурсів та електронних посилань наведено приклади практичного застосування електронних інструментів. Видання стало основою для впровадження нових інформаційних продуктів та форматів діяльності.

Науково-методичним відділом бібліотеки було проведено цикл навчальних майстер-класів «Віртуальний бібліотекар» за темами: «Лонгрід – інструмент сучасної медіакомунікації», «Сервіс Canva в роботі бібліотекаря. Платформа ідей та дизайнерських рішень», «Інтерактивні технології в бібліотечній діяльності», «Створення подкастів та як ними користуватися». Практичні тренінги отримали зворотний зв'язок та мали дієвий результат, адже робота методиста здійснювалась у колі колег, які прагнуть отримати нові знання, уміння та досвід. А це, своєю чергою, стає рецептом успіху та ефективної діяльності.

Фахівці бібліотеки створюють цікавий контент для наповнення соціальних мереж, який подобається підписникам. Зокрема, на офіційній сторінці НБ ВНМУ ім. М. І. Пирогова у мережі «Фейсбук» систематично представляються різні тематичні постери, інфографіки, комікси, теги слів, подкасти (до річниць від дня народження Топузе Соломона Ісаєвича – <https://bit.ly/3wThItR>, Вікторії-Марії Веркентін – <https://bit.ly/2RlcDKj>, Юрка Покальчука – <https://bit.ly/3mIFaVU> та ін.), лонгріди («Бій під Крутами: сторінки історії» – <https://bit.ly/3ddwCDq>, «Небесна сотня – пам'ять майбутнього» – <https://bit.ly/3dWv9QR> та ін.), інтерактивні виставки (до Міжнародного дня Голокосту – <https://bit.ly/3a5AUuD>), візуально оформлені цитати та ін.

Цікаві та необхідні знання можна отримати на перевірених сайтах освітніх ресурсів. Надзвичайно важливо, що слухачами корисної інформації можна стати безплатно, та ще й спікерами онлайн-курсів є найкращі професіонали з

різних галузей та викладачі провідних університетів України та світу. Зокрема, це освітній проєкт Coursera, Prometheus, ВУМ online (Відкритий університет Майдану), EdEra (Education Era), Освітній хаб міста Києва та ін. Навчальні програми, представлені на освітніх платформах, є надзвичайно актуальними для бібліотекарів, адже висвітлюють теми особистої ефективності, управління змінами, стратегічного мислення, лідерства, управління людьми й проєктами, емоційного інтелекту, персональної ефективності, HR-менеджменту та ін. Для методиста це доступна та змістовна база для отримання знань, залишається навчитись самому та поділитись знаннями з колегами.

Методична робота Наукової бібліотеки ВНМУ ім. М. І. Пирогова здійснюється і в напрямі діяльності методичного об'єднання (МО) бібліотек закладів вищої освіти (ЗВО) м. Вінниці, адже книгозбірня є методичним центром університетських бібліотек міста. У 2019 році для професійного товариства було проведено Lib-coaching «Професійний успіх сучасного бібліотечного фахівця», який включав навчальні тренінги за темами «Твій імідж: створи себе сам», «Мистецтво публічного виступу» за участю компетентних спікерів, які радо поділились своїми знаннями. Також цікава зустріч відбулась в рамках Другої бібліотечної школи медійної грамотності за темою «Я блогер» (тренди у нових медіа і можливість їх використовувати у бібліотечній діяльності). На зустріч було запрошено журналіста, режисера ефірного промо на телеканалі 2+2 Анастасію Медведєву. Організуючи навчальні заходи, фахова спільнота МО бібліотек ЗВО м. Вінниця цікавиться сучасними та актуальними темами, які матимуть ефективний результат на розвиток іміджу професії, покращення обслуговування користувачів, створення інноваційних бібліотечних продуктів та ін.

Методична діяльність в бібліотеці має важливе значення. Результати роботи в більшості будуть залежати від командного підходу в питанні самовдосконалення. Збереження ефекту розвитку та навчання можливі лише за рахунок злагодженої взаємодії керівництва бібліотеки, колективу та методиста. Успіх методиста, своєю чергою, характеризується рівнем його бажання до пізнання, саморозвитку та уміння ділитись усім, що вмієш та знаєш.

Список використаних джерел

1. Вебкомунікація та бібліотека: технології успішної взаємодії : метод. рек. / Метод. центр б-к ЗВО м. Вінниці, Наук. б-ка ВНМУ ім. М. І. Пирогова ; упоряд.: Я. С. Бондарчук, М. І. Мельник ; відп. за вип. Н. М. Кравчук. – Вінниця, 2020. – 36 с. – (Серія «На допомогу бібліотечному фахівцю»). – Електрон. версія. – Режим доступу: <https://bit.ly/3dQUX0E>.
2. Тренди соціальних мереж у 2021 році [Електронний ресурс] // Ланет SLICK dijital-агентство : [вебсайт]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://bit.ly/2QlvCUw> (дата звернення: 13.04.2021), вільний. – Назва з екрана.
3. Чурікова Д. Тренди візуала 2021 Instagram [Електронний ресурс] / Д. Чурікова // ITForce : [вебсайт]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://bit.ly/3uSFOTL> (дата звернення: 13.04.2021), вільний. – Назва з екрана.